

Euthanasie voor minderjarigen in België

Een jaar geleden werd de wet “tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, teneinde de euthanasie voor minderjarigen mogelijk te maken”¹ uitgevaardigd. België werd daarmee het eerste en enige land ter wereld waar euthanasie voor minderjarigen zonder enige leeftijdsvoorwaarde is toegestaan.

Sommigen waren bijzonder trots op de goedkeuring van het wetsontwerp. Zij roemden de “pioniersrol” die België speelde door een wettelijk kader te scheppen voor euthanasie, beschouwd als ultieme “daad van menselijkheid” waar elke patiënt, ongeacht zijn leeftijd, recht op zou moeten hebben. Niet iedereen was het echter met hen eens: zowel politici als vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld³ – waaronder meer dan tweehonderd kinderartsen en specialisten in palliatieve zorg voor kinderen – waren gekant tegen de uitbreiding van de euthanasiewet.⁴

Het lijkt in elk geval geen twijfel dat de ethische, juridische en medische vragen die euthanasie oproept er niet minder op worden wanneer sprake is van een verzoek om euthanasie geuit door een minderjarige patiënt. Dit dossier biedt er een beknopt overzicht van, schetst kort de nieuwe wettelijke bepalingen, en reikt tevens een aantal kritische overwegingen aan.

Wat voorzien de nieuwe wettelijke bepalingen ?

1- Euthanasie voor oordeelsbekwame minderjarigen

De wet van 2002 bepaalde dat euthanasie slechts kon worden uitgevoerd op verzoek van een meerderjarige patiënt (d.w.z. vanaf 18 jaar) of van een ontvoogde minderjarige. De nieuwe wet stelt bijkomend dat “de arts geen misdrijf pleegt” als het euthanasieverzoek uitgaat van een “oordeelsbekwame minderjarige” patiënt⁵.

2- Raadpleging van een kinder- en jeugdpsychiater of psycholoog

Een arts die van een minderjarige een verzoek om euthanasie ontvangt, moet dus nagaan of de minderjarige in kwestie oordeelsbekwaam is.

Daartoe verplicht de wet de arts om “een kinder- en jeugdpsychiater of een psycholoog te raadplegen en hem op de hoogte te brengen van de redenen voor deze raadpleging”. De geraadpleegde arts “neemt kennis van het medisch dossier, onderzoekt de patiënt, vergewist zich van de oordeelsbekwaamheid van de minderjarige en attesteert dit schriftelijk”. De minderjarige en diens wettelijke vertegenwoordigers worden op de hoogte gebracht van het resultaat van deze raadpleging.

3- Instemming van de wettelijke vertegenwoordigers

De arts moet zich ervan vergewissen dat de wettelijke vertegenwoordigers (meestal de ouders) “hun akkoord geven betreffende het verzoek van de minderjarige patiënt”. De wet bepaalt dat “het verzoek van de patiënt, alsook de instemming van de wettelijke vertegenwoordigers indien de patiënt minderjarig is, op schrift worden gesteld”.

4- Fysiek lijden en overlijden binnen afzienbare termijn

Er moeten een aantal voorwaarden vervuld zijn met betrekking tot de medische situatie van de minderjarige. De arts mag de euthanasie pas toepassen als hij zich ervan vergewist heeft dat de minderjarige “zich in een medisch uitzichtloze toestand bevindt van aanhoudend en ondraaglijk fysiek lijden dat niet gelenigd kan worden” en “dat binnen afzienbare termijn het overlijden tot gevolg heeft”, dat bovendien het gevolg is van een “ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening”.

Die voorwaarden zijn strenger dan de voorwaarden die gelden bij een verzoek om euthanasie

geuit door een meerderjarige: in dat geval is euthanasie immers ook mogelijk als het overlijden niet “*binnen afzienbare termijn*” wordt verwacht, en volstaat *louter* psychisch lijden ook als reden.

5- Bieden van psychologische bijstand

De nieuwe wet bepaalt dat “*aan de betrokkenen de mogelijkheid van psychologische bijstand wordt geboden*”.

De psychologische bijstand die hier wordt bedoeld is bijstand *na* de euthanasie van een meerderjarige of minderjarige.

Een wet die in zeven haasten werd goedgekeurd

Zowel de regeringspartijen als de oppositie beschouwden de eventuele uitbreiding van de euthanasiewet naar minderjarigen als een bijzonder heikel onderwerp, zowel op zich als voor het uitwerken van een wettelijk kader.

De wetgever had bijgevolg de plicht om uiterst omzichtig te werk te gaan, onder andere door voldoende tijd uit te trekken om alle aspecten van de zaak diepgaand te bestuderen. De parlementaire werkzaamheden die geleid hebben tot de uitbreiding van de euthanasiewet hebben echter niet langer dan een paar maanden geduurd, en vonden hoofdzakelijk plaats in de Senaat.

Werd het wetsontwerp daarna grondig onderzocht door de Kamer van Volksvertegenwoordigers? Dat is maar zeer de vraag. De definitieve tekst die goedgekeurd werd door de Kamer is immers nagenoeg identiek⁶ aan de ontwerp tekst die de Senaat enkele weken daarvoor aan de Kamer had overgemaakt⁷.

Nu kan men er uiteraard van uitgaan dat de Kamer blindelings vertrouwd is op de « wijsheid » van de Senaat, al zou dat gezien de erg gevoelige aard van het onderwerp wel enigszins vreemd zijn: verdiende dit niet veeleer een diepgaand onderzoek, zowel door de Senaat als door de Kamer van Volksvertegenwoordigers?

Het feit dat de Kamer niet meer moeite gedaan heeft om de kwestie te bestuderen, en het leeuwendeel van de werkzaamheden heeft overgelaten aan de Senaat, lijkt bovendien tegenstrijdig in het

Het gaat dus niet om een bijkomende « voorwaarde » voor euthanasie, noch om een specifieke bepaling met betrekking tot minderjarigen, maar wel om een soort steunmaatregel bedoeld voor de nabestaanden van de overleden patiënt.

licht van de controle op de toepassing van de wet.

Voor de controle van de euthanasiewet (uitgevoerd door de Controlegecommissie) waren tot voor kort zowel de Senaat als de Kamer bevoegd. De wet van 6 januari 2014 heeft daar echter verandering in gebracht⁸ : *alleen de Kamer is thans bevoegd voor het controleren van de toepassing van de wet*⁹. Voortaan worden de leden van de Controlegecommissie dus benoemd door de Kamer, worden de evaluatieverslagen uitsluitend behandeld in de Kamer, of nog: behoort het recht om eventuele wetgevingsinitiatieven te nemen met betrekking tot euthanasie uitsluitend toe aan de Kamer.

Met andere woorden: de Kamer is nu bevoegd voor het controleren van de toepassing van de uitgebreide euthanasiewet, hoewel die uitbreiding van euthanasie naar minderjarigen dus de vrucht is van werkzaamheden binnen de Senaat - die in deze geen enkele bevoegdheid meer heeft. Ook in dit opzicht valt het te betreuren dat het wetsontwerp niet grondig door beide instellingen werd onderzocht.

Daarnaast is de Kamer – hoewel het niet ging om een spoedeisende zaak – niet te rade gegaan bij de Raad van State, die nochtans een nuttige bijdrage had kunnen leveren door een licht te werpen op een aantal juridische aspecten van de tekst. Voorts werden de veertien amendementen ingediend in de Kamer zonder meer verworpen, net als de verzoeken om bijkomende hoorzittingen met deskundigen.

Dit alles geeft alvast minder blijk van enige omzichtige benadering dan van een overhaaste procedure.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat er tegen deze situatie bezwaren werden geuit – trouwens niet door de eerste de beste – ook al gezien het feit dat er geen enkele objectieve reden tot spoed bestond. Talrijke kinderartsen hebben bevestigd dat de « verzoeken om euthanasie » uitgesproken door minderjarigen, voor zover er al sprake zou kunnen zijn van een echt verzoek om euthanasie, in de praktijk bijzonder zeldzaam zijn.

De Kamer heeft er, gesteund door de Regering, voor gekozen om niet te luisteren naar die nochtans gegronde opmerkingen, waarschijnlijk uit vrees om het wetsontwerp te zien worden doorgeschoven naar een volgende legislatuurperiode...

De wereldprimeur – de eerste en enige wet ter wereld die euthanasie mogelijk maakt voor minderjarigen ongeacht hun leeftijd – is dus inderhaast tot stand gekomen, omdat sommigen beslist hebben om louter politieke belangen te laten primeren boven een rustige en weldoordachte afweging van de belangen van de voornaamste betrokkenen: de minderjarigen, hun ouders, en de artsen.

Alles wijst erop dat er geen grondige denkoefening werd gemaakt over de vraag of het überhaupt wenselijk was om euthanasie mogelijk te maken voor minderjarigen, noch over de juridische bepalingen, de ethische implicaties en de gevolgen van een dergelijke wet voor de praktijk.

Hoewel het om een uiterst ernstige aangelegenheid gaat, gaf de wetgever de artsen zonder meer – men zou haast zeggen onbezonnen – de mogelijkheid om het leven van een kind te beëindigen.

Kwam de wetgever daarmee echt tegemoet aan een concrete behoefte van de medische wereld en de minderjarige patiënten? Dat lijkt hoogst onzeker, wat ook blijkt uit de brief van bijna tweehonderd kinderartsen en specialisten in de palliatieve zorg voor kinderen die een paar dagen voor de goedkeuring van het wetsontwerp werd gepubliceerd: « *De middelen om het lijden te verlichten zijn vandaag in ons land ruim voorhanden, veel meer dan in de meeste andere landen. Geen enkele patiënt, en dus ook geen enkel kind, mag vandaag nog nodeloos afzien, dat is duidelijk. Maar ook therapeutische hardnekkigheid is te vermijden, er moet op tijd voor therapie-afbouw gekozen worden, zodat we het leven niet nutteloos rekken in moeilijke omstandigheden. Fysieke pijn, verstikking of doodsangsten kunnen wij perfect onder controle brengen. De erkende palliatieve zorg-equipages voor kinderen zijn, zowel in het ziekenhuis als in de thuissetting, in staat om dit leed te verzachten.*¹⁰ ». En verder: « *Zelfs de meest complexe medische gevallen kunnen binnen het huidige juridische kader opgelost worden met de middelen en expertise die we hebben. Voor wie is deze wet dan bedoeld?*¹¹ ».

Een vraag die op heden volstrekt onbeantwoord blijft: één jaar na de goedkeuring van de wetsuitbreiding werd nog geen enkele euthanasie van een minderjarige aan de Controlecommissie gemeld...¹²

Een motivering die te wensen overlaat

Hoe werd de uitbreiding van de euthanasiewet dan gerechtvaardigd ?

Naast de overtuiging dat euthanasie, zo stelde men, een manier is om een einde te maken aan het aanhoudend lijden van sommige minderjarigen, vindt men in de voorbereidende werkzaamheden een dubbele motivering terug¹³.

1- Wegwerken van discriminatie

« (...)Verschillende deskundigen hebben gepleit voor een wetgevend initiatief. Die mening berust op een basisovertuiging : de levensein-

debeslissing is een daad van menselijkheid, die in laatste instantie wordt gesteld. Waarom zou men dan aan minderjarigen deze ultieme mogelijkheid ontzeggen. (...) »¹⁴.

De auteurs van het wetsontwerp vonden het dus aangewezen om een onrechtmatige discriminatie weg te werken. Er werd geargumenteed dat er geen enkele objectieve reden bestond om de verschillende behandeling van een meerderjarige, die zijn toevlucht kon nemen tot euthanasie, en een minderjarige, die dat door zijn jonge leeftijd niet kon, te rechtvaardigen.¹⁵

2- Een wettelijk kader scheppen voor een bestaande praktijk

« (...)De meeste specialisten die minderjarigen behandelen (...) hebben op de hoorzittingen bevestigd dat zorgverstrekkers er nu al voor kiezen om minderjarigen in situaties van ondraagbaar lijden dodelijke stoffen toe te dienen, waardoor het overlijden wordt bewerkstelligd. (...) »¹⁶.

Aangezien euthanasie voor minderjarigen in de praktijk reeds werd uitgevoerd, volgens de indieners van het wetsvoorstel, was de wetgever verplicht om iets te doen, ten einde de bestaande praktijk wettelijk te omkaderen, en met name om de artsen te beschermen tegen strafrechtelijke vervolging.

Vereisten deze redenen echt de uitbreiding van de euthanasiewet naar minderjarigen ?

De wet betreffende de euthanasie bracht inderdaad een « onderscheid » teweeg tussen enerzijds minderjarige patiënten, en anderzijds meerderjarige patiënten. En het was ongetwijfeld niet gemakkelijk om aan een minderjarige patiënt van 17 jaar en 11 maanden uit te leggen waarom hij geen euthanasie mocht plegen, terwijl een meerderjarige patiënt van 18 jaar en één dag dat wel mocht. Dus werd het leeftijdscriterium als « willekeurig » bestempeld : het wegwerken van de « onrechtmatige discriminatie » vereiste bijgevolg logischerwijze dat elke verwijzing naar de leeftijd van de patiënt weggelaten zou worden.

De leeftijd, als objectief persoonlijk gegeven, is echter een bepalende factor voor de toepassing van talrijke wettelijke regels: het uitoefenen van het stemrecht, de strafrechtelijke aansprakelijkheid, toegang tot het huwelijk, bevoegdheid van de jeugdrechtbank, onbekwaamheid om contracten te sluiten, verbod op verkoop van alcohol en tabak... En op grond van de leeftijd spreekt men net van « meerderjarigheid » of « minderjarigheid ». Is er in al die gevallen dan sprake van discriminatie die moet worden weggewerkt? Op die vraag bevestigend antwoorden lijkt redelijkerwijs niet verantwoord.

Zodra echter een minderjarige wettelijk de mogelijkheid krijgt om over zijn eigen leven te beschikken – onomkeerbare daad van een ongeziene ernst – , hoe kan dan nog langer worden gerechtvaardigd dat diezelfde minderjarige niet het recht krijgt, bijvoorbeeld, om te gaan stemmen? Of om in het huwelijk te treden? Het weze duidelijk dat het toelaten van euthanasie voor minderjarigen, om daarmee een eind te maken aan een voorgehouden « onrechtmatige discriminatie », op die manier dus gevolgen zou kunnen hebben die de wetgever helemaal niet heeft voorzien.

In de praktijk komt dat neer op het gelijkstellen van een minderjarige met een meerderjarige. Moet men er daarbij zonder meer van uitgaan dat dit de minderjarigen ten goede komt? Is het dan onredelijk om de minderjarige te erkennen in zijn eigenheid: als iemand in volle ontwikkeling, op weg van kind naar volwassene, die daardoor een zekere kwetsbaarheid bezit? In het licht van deze karakteristieke eigenheid, is het verschil in behandeling tussen meerderjarigen en minderjarigen misschien heel wat minder « oneerlijk » dan op het eerste gezicht lijkt.

Bovendien blijven er wel degelijk twee soorten euthanasie bestaan: die « voor meerderjarigen », en die « voor minderjarigen », maar alleen die laatsten moeten van de wet « oordeelsbekwaam » zijn. Met andere woorden: er wordt verondersteld dat een minderjarige van 17 jaar en 11 maanden *misschien* niet oordeelsbekwaam is... en dat een meerderjarige van 18 maanden en één dag dat met zekerheid is. Is dat niet even moeilijk te rechtvaardigen als de situatie die men heeft proberen weg te werken, aangezien ook hier gebruik wordt gemaakt van een – volgens de indieners van het wetsvoorstel willekeurig – criterium, namelijk de leeftijd? De uitbreiding van de euthanasiewet heeft dus geenszins een einde gemaakt aan de (voorgehouden) discriminatie die de initiatiefnemers aan de kaak stelden. Het argument met betrekking tot het wegwerken van een « oneerlijke discriminatie » blijkt met andere woorden allerm minst steek te houden.

Daarnaast is niemand verplicht om de premisse, volgens dewelke euthanasie een « daad van menselijkheid » zou zijn, zonder meer te aanvaarden. Het feit dat een praktijk die neerkomt op het opzettelijk beëindigen van het *menselijk* leven wordt omschreven als een « daad van menselijkheid » is op zijn minst bevreemdend te noemen, en lijkt zelfs tegenstrijdig. Of de praktijk in kwestie al dan niet wettelijk toegestaan is doet hier geen afbreuk aan. Voorts blijven de ethische en juridische bezwaren met betrekking tot euthanasie zowel van meerderjarigen als van minderjarigen overeind¹⁷.

Het feit dat « *zorgverstrekkers ervoor kiezen om minderjarigen dodelijke stoffen toe te dienen, waardoor het overlijden wordt bewerkstelligd* » is evenmin een motivering die alle twijfels in één klap doet verdwijnen. Dit argument verwart namelijk twee fundamenteel verschillende begrippen.

Euthanasie is gekenmerkt door de intentie om te doden en het gebruik van middelen om die intentie te realiseren. Zij onderscheidt zich daarin van de *analgische en sedatieve* behandelingen, die *alleen* gericht zijn op het verlichten van de pijn of andere symptomen, door het toedienen van stoffen die noch qua aard, noch qua toegediende dosis dodelijk zijn.

Het verschil is niet alleen medisch en ethisch, maar

ook juridisch van belang : een arts die deze behandelingen toepast met gegronde redenen, kan – zelfs als zou worden gesteld dat de behandeling het overlijden, op zich niet gewild, zou « *versnellen* » – niet strafrechtelijk vervolgd worden, net omdat in dat geval geen sprake is van euthanasie (opzettelijk veroorzaken van de dood).

Het is aangewezen om de zorgverstrekkers te sensibiliseren voor dit verschil, dat bijzonder belangrijk is bij het verzorgen van een lijdende patiënt van wie het levenseinde nabij is. Een gebrek aan kennis over dit verschil kan er immers toe leiden dat bepaalde behandelingen verkeerdelijk worden gecategoriseerd als « euthanasie », of dat (potentieel) « dodelijke » stoffen worden toegediend door een arts die louter het verlichten van het lijden beoogd.

Het argument dat stelt dat er al « euthanasie » werd uitgevoerd bij minderjarigen, houdt echter geen rekening met het voornoemde verschil. Het is dan ook onvoldoende precies en genuanceerd, en illustreert nogmaals dat de wetgever niet de gehele complexiteit van de medische begeleiding van het levenseinde heeft gevat. Het argument is bovendien nog minder overtuigend wanneer het wordt gebruikt om de uitbreiding van de euthanasiewet voor minderjarigen te rechtvaardigen, want het bewijst geenszins dat die uitbreiding noodzakelijk was.

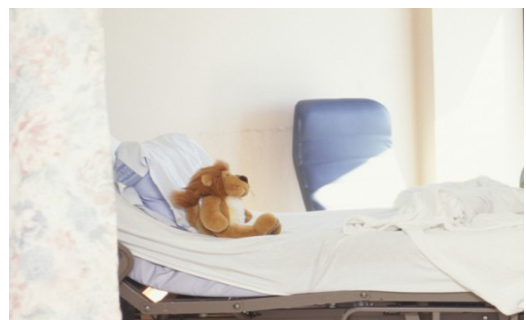
Talrijke vragen blijven openstaan

Het begrip « oordeelsbekwaamheid » wordt door de wet niet gedefinieerd.

Hoe kan een arts zich dan « verzekeren » van het feit dat de minderjarige in kwestie oordeelsbekwaam is ?

Deze oordeelsbekwaamheid is niet alleen van groot belang voor de betrokken minderjarige, maar het gaat bovendien om een voorwaarde die, als zij niet volledig wordt gerespecteerd, aan de basis kan liggen van strafrechtelijke vervolging, van de arts die de euthanasie toepaste, voor (opzettelijke) doodslag. Het is voorts in ieders belang dat de bepalingen van een strafwet duidelijk en ondubbelzinnig zijn. Ook vanuit dit opzicht kan dus terecht kritiek geuit worden op het feit dat de invulling van het begrip « oordeelsbekwaamheid » volledig wordt overgelaten aan de geraadpleegde arts.

Misschien kan verwezen worden naar de algemene opvatting volgens dewelke iemand « oordeelsbekwaam » is als hij in staat is om de reikwijdte van zijn daden in te schatten en de gevolgen ervan te overzien. Dan nog kan de vraag echter gesteld worden hoe een arts daadwerkelijk kan nagaan of een jonge minderjarige, in een toestand van aanhoudend lijden, in staat is om de « gevolgen » te overzien van een daad waarmee zijn leven beëindigd zou worden.

De voorwaarde van oordeelsbekwaamheid is trouwens in de wet opgenomen omdat de euthanasie in principe alleen kan worden uitgevoerd op verzoek van de minderjarige. Gezien het begrip moeilijk af te bakenen is, en ook niet duidelijk omschreven wordt, is het evenwel niet onmogelijk dat in de praktijk zal worden geoordeeld dat een minderjarige oordeelsbekwaam is *net omdat* hij een zogenaamd « euthanasieverzoek » heeft geuit. In dat geval zou deze voorwaarde in de praktijk geen enkel reëel nut hebben.

Er is ook nog de vraag hoe men zeker kan zijn dat de minderjarige vraagt om euthanasie? Volgens de wet moet de arts pas nagaan of de patiënt oordeelsbekwaam is nadat een dergelijk verzoek werd uitgesproken. Het behoeft echter geen uitleg dat er oneindig veel schakeringen bestaan tussen de wil om niet langer te lijden en de wil om te sterven - die ook voor de betrokken arts heel moeilijk te onderscheiden zijn. Hoe moet de arts dan zekerheid krijgen over het feit dat de minderjarige wel degelijk verzoekt om euthanasie? Of over het feit dat de minderjarige de *volledige* reikwijdte van zijn verzoek begrijpt, en dat het gaat om een vrijwillig en weloverwogen verzoek?

Als het voor de geraadpleegde arts dus reeds allerm minst evident is om een inschatting te maken van de oordeelsbekwaamheid van de minderjarige, lijkt het des te meer onwaarschijnlijk dat de Controlecommissie, die pas *na* het uitvoeren van de euthanasie moet nagaan of de wettelijke bepalingen werden gerespecteerd, in staat zal zijn om na te gaan of de minderjarige in kwestie wel degelijk oordeelsbekwaam was.

De rol van de ouders roept ook heel wat vragen en bedenkingen op.

Hun instemming is vereist, hoewel ervan wordt uitgegaan dat de minderjarige in staat is om de reikwijdte van zijn verzoek correct in te schatten. Dat lijkt tegenstrijdig, en strookt niet met het zelfbeschikkingsrecht voor de minderjarige waaraan de wet klaarblijkelijk tegemoet wilde komen. Wat zou er concreet gebeuren als de ouders en de minderjarige het oneens zijn? Wiens wil weegt in een dergelijke situatie het zwaarste door?

De logica die gevolgd werd in de voorbereiding van de wetsuitbreiding, en die de minderjarige *de facto* gelijkstelt aan een meerderjarige, lijkt te suggereren dat de wil van de « oordeelsbekwame » minderjarige het zou moeten halen. Dit zou echter volledig in strijd zijn met de huidige wetgeving en toch enigszins moeilijk te verantwoorden naar de ouders toe. Als daarentegen de wil van de ouders zou primeren, ten koste van de wil van de nochtans oordeelsbekwame minderjarige, dan zou dat de interne tegenstrijdigheid in de wet alleen maar versterken. Het feit dat men de voorkeur zou geven aan de wil van de ouders zou trouwens nog een ander risico met zich meebrengen: ouders zouden immers voor hun kind « in diens plaats » om euthanasie kunnen verzoeken, zonder dat de minderjarige zelf écht euthanasie wil.

Een dergelijke bezorgdheid werd uitgesproken door talrijke kinderartsen op basis van hun ervaring op het terrein: « *In het wetsvoorstel wordt het akkoord van de ouders voorgesteld als een veiligheids-grendel, die komt na het verzoek om euthanasie van het kind. In de praktijk kan het andersom gaan: het verzoek van het kind kan ingegeven zijn door de ouders die beginnen te hopen dat het lijden niet te lang meer duurt en zo bewust of onbewust hun kind ertoe aansporen. Het is niet denkbeeldig dat een fijngevoelig kind de euthanasie-optie bijna als een plicht zal ervaren, vooral als het aanvoelt dat de ouders het leed niet meer kunnen aanzien.*¹⁸ ». In de praktijk zou dit neerkomen op het verzoeken om euthanasie « voor een ander ».

Misschien zal men hiertegen inbrengen dat het gaat om een theoretisch risico. Dat zal de toekomst moeten uitwijzen. Maar het toont opnieuw aan dat de implicaties en gevolgen van de wetsuitbreiding onvoldoende werden onderzocht en afgewogen. In het licht van de belangen die op het spel staan valt dit wederom ten zeerste te betreuren.

De wetsuitbreiding effent het pad voor andere uitbreidingen van de wet betreffende de euthanasie.

Er bestaan immers nog talrijke « ongelijke » dus zogenaamd « discriminerende » behandelingen die, nu euthanasie voor minderjarigen is toegestaan, evenmin gerechtvaardigd lijken. Zeker gezien de twee « ethische » principes waarop de motivering stoelde: enerzijds de autonomie van de patiënt, en anderzijds het beschouwen van de opzettelijk veroorzaakte dood als een manier om het lijden te beëindigen.

Immers: waarom zou euthanasie voor minderjarigen alleen mogen in geval van fysiek lijden? Of waarom zou euthanasie niet mogen voor minderjarigen wiens overlijden niet verwacht wordt « *binnen afzienbare tijd* »? Hoe verklaar je dat een oordeelsbekwame minderjarige geen voorafgaandelijke wilsbeschikking voor euthanasie kan opstellen ?

Waarom zou een niet-oordeelsbekwame minderjarige moeten blijven lijden, aangezien euthanasie blijkbaar bedoeld is als manier om het lijden te beëindigen ?...

Als de beide bovenvermelde principes worden beschouwd als zijnde boven elke twijfel verheven, of zelfs onaantastbaar, dan zouden zij opnieuw zonder al te veel moeite kunnen worden ingeroepen, samen of apart, om de euthanasiewetgeving steeds verder uit te breiden.

Aldus blijkt dat de uitbreiding van de euthanasiewet naar minderjarigen misschien maar de eerste stap vormt naar een ruime banalisering van euthanasie. De talrijke tekortkomingen van de nieuwe wet, het ontbreken van een diepgaande analyse door de wetgever en de overhaaste en duidelijk onbezonnen goedkeuring van de eerste wetsuitbreiding, geven in elk geval aanleiding tot grote bezorgdheid in die richting...

1. Wet van 28 februari 2014 tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, teneinde euthanasie mogelijk te maken voor minderjarigen, *B.S.*, 12 maart 2014, p. 21053.

2. Uitdrukking die werd gebruikt door Mevrouw A. TURTELBOOM, Minister van Justitie. Zie Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, teneinde euthanasie mogelijk te maken voor minderjarigen, 7 februari 2014, *Parl. St.*, Kamer, gew. zit., 2013-2014, nr. 3245/004, p. 4.

3. Zie bvb. de website www.euthanasiestop.be voor een overzicht.

4. Cf. het opiniestuk « Fin de vie des enfants : une loi inutile et précipitée », *La Libre Belgique*, 29 januari 2014.

5. De uitdrukkingen in dit deel van de tekst werden overgenomen uit artikel 3 van de wet betreffende de euthanasie, zoals gewijzigd om euthanasie voor minderjarigen mogelijk te maken.

6. Afgezien van een aantal vormelijke (legistieke) wijzigingen.

7. Het wetsvoorstel betreffende de euthanasie teneinde euthanasie voor minderjarigen mogelijk te maken werd ingediend in de Senaat op 26 juni 2013, en werd goedgekeurd in de plenaire zitting van 12 december 2013. Het voorstel werd een dag later overgemaakt aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, die het voorstel goedkeurde op 13 februari 2014 (86 stemmen voor, 44 stemmen tegen, 12 onthoudingen).

8. Wet van 6 januari 2014 tot wijziging van diverse wetten ten gevolge van de hervorming van de Senaat, *B.S.*, 31 januari 2014, p. 8713.

9. Zie art. 6 en 13 van de wet betreffende de euthanasie (zoals gewijzigd door de wet van 6 januari 2014).

10. Voormeld opiniestuk.

11. *Ibid.*

12. Cf. het artikel « Euthanasie des mineurs: aucun cas un an après l'entrée en vigueur de la mesure », *La Libre Belgique*, 5 maart 2015.

13. Die dubbele motivering blijkt uit de toelichting bij het wetsvoorstel, en ook uit het Verslag namens de Senaatscommissies Justitie en Sociale zaken waarnaar herhaaldelijk wordt verwezen.

14. Voorstel tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, teneinde euthanasie mogelijk te maken voor minderjarigen, 26 juni 2013, *Parl. St.*, Senaat, gew. zit., 2012-2013, nr. 5-2170/1, p. 3.

15. *Ibid.*, p. 2.

16. *Ibid.*, p. 2.

17. Zie hieromtrent E. MONTERO, *Rendez-vous avec la mort. Dix ans d'euthanasie légale en Belgique*, Limal, Anthemis, 2013.

18. Voormeld opiniestuk.

Dossier opgesteld door Jean-Paul VAN DE WALLE

www.ieb-eib.org

1 rue de la Pépinière—1000 Bruxelles